

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis 2005-01-27
C(2005) 248

Tema: Valstybės parama/ Lietuva

Paramos Nr.: N 448/2004

Parama ūkininkams kompensuojant jų patirtus nuostolius dėl nepalankių orų sąlygų.

Gerb. pone,

1. Procedūra

- (1) Remdamasi EB steigimo sutarties 88 straipsnio 3 dalimi, 2004 m. spalio 11 d. laiške, kuris buvo registruotas 2004 m. spalio 13 d., Lietuvos Respublikos nuolatinė atstovybė Europos Sąjungoje pranešė Komisijai apie Paramos ūkininkams kompensuojant jų patirtus nuostolius dėl nepalankių oro sąlygų programą. Papildoma informacija išsiųsta Komisijai 2004 m. lapkričio 16 d., registruota 2004 m. lapkričio 18 d., išsiųsta 2004 m. gruodžio 16 d., registruota 2004 m. gruodžio 16 d., išsiųsta 2004 m. gruodžio 23 d., registruota 2004 m. gruodžio 23 d.

2. Apibūdinimas

2.1 Pavadinimas

- (2) Parama ūkininkams kompensuojant jų patirtus nuostolius dėl nepalankių oro sąlygų.

2.2 Programos trukmė

- (3) Vieneri metai po Komisijos patvirtinimo.

2.3 Biudžetas

- (4) 3 milijonai litų (apie 869 000 eurų)

2.4 Gavėjai

- (5) Apytiksliai 1000 vaisių augintojų ir sodų savininkų.

Jo Ekselencija Užsienio reikalų ministras ANTANAS VALIONIS
Užsienio reikalų ministerija
J. Tumo-Vaižganto g. 2
LT-01511 Vilnius
Lietuva

2.5 Tikslas

(6) Programa siekiama kompensuoti 2004 m. gegužę dėl pavasario šalnų patirtus nuostolius.

2.6 Teisinis pagrindas

(7) Paramos teikimo teisinį pagrindą sudaro šie aktai:

- 2002 m. birželio 25 d. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo plėtros įstatymas Nr. IX-987 (Valstybės žinios, Nr. 72–3009),
- 2000 m. vasario 4 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl ekstremalių įvykių kriterijų patvirtinimo“ Nr. 216 (Valstybės žinios Nr. 19–439),
- Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos įstatymo projektas „Dėl paramos žemės ūkio bendrovėms, patyrusioms nuostolius dėl 2004 m. pavasario šalnų, taisyklių patvirtinimo“.

2.7 Priemonės apibūdinimas

(8) Kaip teigia Lietuvos valdžios institucijos, dėl 2004 m. gegužę buvusių ypač stiprių šalnų daugiau kaip trečdalyje Lietuvos Respublikos teritorijos padaryta didelė žala jau pradėjusiems žydėti vaismedžiams.

(9) Lietuvos hidrometeorologinės tarnybos ataskaitoje, kurioje remiamasi duomenimis, gautais iš 18 tolygiai Lietuvos teritorijoje išsidėsčiusių meteorologinių stočių, patvirtinama, kad dėl ypatingai žemos, gegužės 13–23 d. laikotarpiui nebūdingos temperatūros, siekusios -9°C , nukentėjo teritorijos, kuriose yra daugiausia sodų ir uogų plantacijų. Remdamasi 2000 m. vasario 4 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu „Dėl ekstremalių įvykių kriterijų patvirtinimo“ Nr. 216, Lietuvos hidrometeorologinė tarnyba klasifikavo minėtą įvykį kaip gamtinę nelaimę.

(10) Padarytos žalos vaismedžių kultūroms lygis buvo apskaičiuotas palyginus bendrą produkcijos lygį įprastais metais, remiantis vidutine trejų ankstesnių metų (2001–2003 m.) bendra produkcija, su bendra produkcija tais metais, kai buvo padaryta žala, t. y. 2004 m. Dėl kitokių nepalankių oro sąlygų 2001–2003 m. kompensacijos nebuvo mokamos.

(11) Apskaičiuojant produkcijai padarytą žalą, buvo atsižvelgiama tik į žemės ūkio valdas, kurios buvo registruotos remiantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 3D-40 „Dėl tiesioginių išmokų už žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus administravimo bei kontrolės 2004 m. taisyklių patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2004, Nr. 29–939).

(12) Nuostolių lygis apskaičiuotas atsižvelgiant į vieno hektaro bendrą metinę produkciją. Gauti skaičiai pateikti lentelėje. Lietuvos žemės ūkio paskirties žemės ir pasėlių administracija, vadovaudamasi 2002 m. kovo 21 d. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 97 ((Valstybės žinios, 2002, Nr. 19–439), naudojami lentelėje nurodytais pasėlių kodais.

	2001–2003 vidurkis					
	Plotas, hektarais	Bendra metinė produkcija, t/ha	Visas derlius, t	Kaina, Lt/t	Bendra produkcija, milijonais litų	Bendra produkcijos dalis Lt/ha
Obelys	2667.6	9.37	24997.3	648.0	16.2	6050.0
Kriaušės	2.3	4.78	11.0	1454.5	0.016	6956.5
Slyvos	30.7	4.93	151.3	793.1	0.12	3908.8
Vyšnios	18.7	3.86	72.3	1313.9	0.095	5080.2
Trešnės	3.0	3.76	11.3	3362.8	0.038	12666.6
Kodas 1.106	2722.3		25243.2		16.47	6050.0
Juodieji serbentai	1649.3	2.38	3934.3	1174.3	4.62	2801.12
Raudonieji serbentai	63.0	2.38	150.5	1262.4	0.19	3015.8
Aronijos	24.0	1.95	47.0	600	0.028	1166.6
Kodas 1.107	1736.3		4131.8		4.84	2787.5
Braškės	427.6	3.74	1600.3	3374.3	5.4	12628.6
Avietės	9	3.47	31.3	1597.4	0.05	5555.5
Kodas 1.109	436.6		1631.6		5.45	12482.8
Iš viso:	4895.2				26.76	5466.6

	2004 m.						
	Plotas, hektarais	Bendra metinė produkcija, t/ha	Visas derlius, t	Kaina, Lt/t	Bendra produkcija, milijonais litų	Bendra produkcijos dalis Lt/ha	Nuostolis procentais nuo vidurkio
Obelys	3342.0	1.0	3342.0	800	2.67	799.0	
Kriaušės	3.0	0.7	2.1	1350	0.003	1000.0	
Slyvos	35.0	0.7	24.5	820	0.02	571.0	
Vyšnios	26.0	0.5	13.0	1300	0.017	654.0	
Trešnės	3.0	0.5	1.5	3300	0.005	1667.0	
Kodas 1.106	3409.0				2.715	796.0	87
Juodieji serbentai	2718.0	0.2	543.6	1000	0.54	199.0	
Raudonieji serbentai	108.0	1.0	108.0	1200	0.13	1204.0	
Aronijos	35.0	0.8	28.0	500	0.014	400.0	
Kodas 1.107	2861.0				0.684	239.0	91
Braškės	748.0	1.8	1346.4	3100	4.17	5575.5	
Avietės	20.0	1.37	27.4	1500	0.041	2050.0	
Kodas 1.109	768.0				4.211	5483.0	56
Iš viso:	7038				7.61	1081.3	80

(13) Suteikiamos paramos suma apskaičiuota padauginus vidutinę produkcijos kiekį (iš hektaro) įprastu laikotarpiu (2001–2003 m.) iš vidutinės to laikotarpio kainos, atimant bendrą produkcijos kiekį, gautą nelaimės metais, t. y. padaugintą iš apskaičiuotos vidutinės kainos 2004 m.

(14) Siekiant neviršyti skaičiavimų metu gautų sumų, kurios yra nurodytos lentelėse, buvo nustatyti išmokos dydžiai. Atsižvelgiant į auginamus vaisius, vienam hektarui žemės nustatytas toks suteikiamos paramos lygis:

- 538 litai (155 eurai)/ha už obuolius, kriaušes, slyvas, vyšnias ir trešnes,

- 273 litai (79 eurai)/ha už juoduosius serbentus, raudonuosius serbentus ir aronijas,
  - 461 litas (133,5 eurų)/ha už braškes ir avietes.
- (15) Parama padengs 15,6 % visų nuostolių. Lietuvos valdžios institucijos mano, kad todėl, jog apskaičiuojant paramos dydį nebuvo atsižvelgta į įprastas, bet ūkininko nepatirtas išlaidas, kompensacijos perviršio bus išvengta. Be to, neturėtų būti mokamos jokios papildomos draudimo išmokos. Lietuvoje gali būti apdraudžiamos tik gamybos priemonės, t. y. vaismedžiai ir vaiskrūmiai, o ne derlius. Tačiau šalnos gamybos priemonių nesunaikino. Nenumatyta jokia papildoma parama papildomoms išlaidoms dėl šalnos kompensuoti. Paramos gavėjai negauna jokių kitų tiesioginės pagalbos išmokų.
- (16) Parama bus išmokama per valstybės biudžetą. Teisingą išmokų apskaičiavimą ir paramos paskirstymą administruos Nacionalinė mokėjimo agentūra (toliau – „Agentūra“), remdamasi Reglamentu dėl paramos žemės ūkio bendrovėms, patyrusioms nuostolius dėl 2004 m. pavasario šalnų. Agentūra priims sprendimus atsižvelgdama į Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro pateiktus dokumentus. Pastaroji renka informaciją iš savivaldybių ir žemės ūkio įmonių.
- (17) Parama bus teikiama tik tiems pareiškėjams, kurie tenkina šias sąlygas:
- jų nuostoliai dėl 2004 m. gegužę buvusių pavasario šalnų viršija 30% įprastų metų bendrosios produkcijos apimties;
  - jie registravo savo teisinį žemės naudojimą Žemės ūkio ir kaimo verslo registre;
  - jie deklaravo intensyviai prižiūrimus verslinius vaismedžių sodus bei uogynus pagal Tiesioginių išmokų už žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus administravimo bei kontrolės 2004 m. taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 3D-40 (Valstybės žinios, 2004 m., Nr. 29–939);
  - jie deklaravo:
    - intensyviai prižiūrimus verslinių vaismedžių sodus bei uogynus pagal Informacijos apie žemės ūkio naudmenas ir pasėlius teikimo, apdorojimo ir valstybės paramos administravimo tvarką, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. 97 (Valstybės žinios, 2002 m., Nr. 32–1225);
    - intensyviai prižiūrimus verslinius braškių, aviečių uogynus pagal Informacijos apie žemės ūkio naudmenas ir pasėlius teikimo, apdorojimo ir valstybės paramos administravimo nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. kovo 10 d. įsakymu Nr. 3D–82 (Valstybės žinios, 2003 m., Nr. 29-1199).
- (18) Lietuvos valdžios institucijos užtikrino, kad neteisėtai paramą gavę arba padėję ją neteisėtai gauti juridiniai asmenys bus baudžiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais.

3. Įvertinimas

- (19) Sutinkamai su EB steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalimi, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras

įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendraja rinka, kai ji daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.

- (20) Šiuo atveju sąlygos yra būtent tokios. Priemonės gavėjai įgauna pranašumą. Vyksta svarbi tarpvalstybinė prekyba žemės ūkio produktais.¹ Pranašumas įgyjamas pasinaudojus valstybės ištekliais, nes paramos priemonė yra finansuojama per valstybės narės suteikiamą tiesioginę išmoką. Todėl, kad priemonė palaiko konkrečius Lietuvos Respublikos žemės ūkio veiklos subjektus, ji gali iškraipyti konkurenciją ir įtakoti valstybių narių tarpusavio prekybą. Todėl taikoma EB steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalis. Dėl tos priežasties reikėtų išnagrinėti, ar gali būti taikomas nukrypimas nuo bendro principo dėl valstybės pagalbos nesuderinamumo pagal EB steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalį. Minėtame straipsnyje teigiama, kad parama konkrečios ekonominės veiklos arba konkrečios ekonominės teritorijos vystymui gali būti laikoma suderinama su EB steigimo sutartimi, jei ji neturi neigiamo poveikio prekybos sąlygoms tiek, kad tai prieštarautų bendram interesui.
- (21) Komisijos nuomone, valstybės pagalba žemės ūkio sektoriuje yra suderinama su bendraja rinka, jei ją teikiant laikomasi Bendrijos gairių dėl valstybės pagalbos žemės ūkio sektoriuje² (toliau – „Gairės“).
- (22) Kaip nurodyta Gairių 11.3.1 punkte, taikant 87 straipsnio 2 punkto b dalį nepalankios oro sąlygos, tokios kaip šaltis, kruša, ledas, lietus arba sausra, negali būti laikomos gamtinėmis nelaimėmis. Tačiau todėl, kad tokie atvejai gali padaryti žalos žemės ūkio produkcijai arba žemės ūkio produkcijos priemonėms, Komisija sutiko, jog šie atvejai būtų prilyginami gamtos nelaimėms, kai padarytos žalos lygis pasiekia tam tikrą ribą – 20 % įprasto produkcijos kiekio mažiau palankiuose plotuose, ir 30 % kitose vietose.
- (23) Sąlygos dėl padarytos žalos lygio yra tenkinamos. Priemonės apibūdinimo dalyje nurodoma, kad vaismedžių kultūrų nuostoliai Lietuvoje viršija 30 % įprasto produkcijos kiekio, dažnai net svyruoja nuo 40 iki 90 % įprasto produkcijos kiekio. Pagalba bus suteikta tik tiems verslo subjektams, kurių specifinės vaismedžių kultūros produkcijai padaryta ne mažiau kaip 30 % žala.
- (24) Be to, norint gauti paramą už nuostolius, patirtus dėl nepalankių oro sąlygų, reikia įvykdyti šiuos reikalavimus:

- (1) Pranešimuose apie paramos priemonės nuostoliams dėl nepalankių oro sąlygų kompensuoti turi būti pateikta atitinkama patvirtinanti meteorologinė informacija (Gairių 11.3.1 punktas).

Laikoma, kad ši sąlyga buvo įvykdyta (žr. 9 straipsnį). Lietuvos valdžios institucijos pateikė išsamią oro sąlygų ataskaitą, kurioje nurodytos 18 tolygiai Lietuvos teritorijoje išsidėsčiusių meteorologinių stočių pagal Pasaulio meteorologijos organizacijos rekomendacijas nustatytos temperatūros. Pateikti orų prognozės duomenys rodo, kad pasėliams žalą padarė užregistruotos neigiamos oro sąlygos, o ne kokie kiti faktoriai.

¹ Lietuvos Respublikos prekyba žemės ūkio produktais su kitomis valstybėmis narėmis 2001 m.: importas – 6.1 milijonai eurų, eksportas – 21,8 milijonai eurų (šaltinis: Europos Komisija: Eurostatas ir Žemės ūkio generalinis direktoratas).

² OL C 232, 2000 8 12, p. 19.

- (2) Jei metiniam derliui padaromas nuostolis, atitinkama 20 arba 30 % nuostolių riba nustatoma palyginus atitinkamo derliaus konkrečiais metais bendrą produkcijos kiekį su bendra metine produkcija įprastais metais. Iš esmės įprastų metų bendra produkcija skaičiuojama atsižvelgiant į vidutinį bendrą produkcijos kiekį per pastaruosius tris metus, neįskaitant tų metų, kai mokama kompensacija dėl kokių kitų nepalankių oro sąlygų (Gairių 11.3.2 punktas).

Ši sąlyga laikoma įvykdyta (žr. aukščiau minėtą 10–12 straipsnį). Konkreti kiekvienos vaismedžių kultūros riba buvo nustatyta palyginus vieno hektaro bendrą metinį produkcijos kiekį per praėjusius trejus metus, kai nebuvo mokamos jokios kompensacijos dėl nepalankių oro sąlygų, su vieno hektaro bendra metine produkcija 2004 m.

- (3) Suteikiamos paramos suma neturėtų viršyti vidutinio produkcijos kiekio įprastu laikotarpiu, padauginto iš vidutinės kainos tuo laikotarpiu ir iš jo atėmus faktišką produkcijos kiekį tais metais, kai buvo nepalankios oro sąlygos, padauginant iš vidutinės kainos tais metais. Paramos suma turėtų būti sumažinta tiek, kiek buvo gauta tiesioginės paramos išmokų (Gairių 11.3.2 punktas).

Ši sąlyga laikoma įvykdyta. Ekonominiai nuostoliai apskaičiuoti nuostolius patyrusiai teritorijai. Parama negali viršyti 15.6 % patirtų nuostolių. Lietuvos valdžios institucijos pateikė oficialius padarytos žalos ir ekonominių nuostolių apskaičiavimus visoms vaismedžių kultūroms nuo šalnų nukentėjusioje teritorijoje. Paramos gavėjams nebuvo išmokėtos jokios tiesioginės pagalbos išmokos, to nenumatoma daryti ir ateityje (žr. aukščiau minėtą 13–15 straipsnį).

- (4) Pagal bendrą galiojančią taisyklę, nuostoliai apskaičiuojami atskirai kiekvienam ūkiui. Tai ypač svarbu tada, kai parama teikiama siekiant kompensuoti tik dėl toje vietoje buvusių įvykių patirtus nuostolius. Tačiau, jei nepalankios oro sąlygos vienodai pasireiškia didelėje teritorijoje, Komisija sutinka, kad pagalbos išmokos būtų apskaičiuotos atsižvelgiant į vidutinius nuostolius, jei jie yra tipiški, ir taip bus išvengta kompensacijos permokos kokiam nors gavėjui (Gairių 11.3.3 punktas).

Ši sąlyga taip pat įvykdyta (žr. aukščiau minėtą 14 straipsnį). Nuostoliai apskaičiuoti nukentėjusiai teritorijai. Vėliau Nacionalinė mokėjimo agentūra, atsižvelgdama į aukščiau nurodytas sąlygas, ir ypač į tai, kiek hektarų užima atitinkamos vaismedžių kultūros produkcija, ir į tai, kokie yra tai produkcijai šalnų padaryti nuostoliai (žr. aukščiau minėtus 16 ir 17 straipsnius), atliks skaičiavimus atskirai kiekvienam pagalbos prašiusiam ūkiui.

- (5) Siekiant išvengti kompensacijos permokos, suteikiamos paramos suma turi būti sumažinta tiek, kiek buvo gauta draudimo išmokų. Be to, reikėtų atsižvelgti ir į ūkininko nepatirtas įprastas išlaidas, pavyzdžiui, į tai, kad jam nereikėjo nuimti derliaus. Tačiau, jei įprastos išlaidos išauga dėl nepalankių oro sąlygų, gali būti suteikiama papildoma pagalba tokioms išlaidoms kompensuoti (Gairių 11.3.6 punktas).

Ši sąlyga taip pat įvykdyta (žr. aukščiau minėtą 15 paragrafą). Lietuvos valdžios institucijos paaiškino, kad Lietuvoje neįmanoma apsidrausti nuo šalnos padarytos žalos, ir jokia kita pagalba nuostoliams kompensuoti nebuvo

išmokėta. Turint omenyje tai, kad nebuvo atsižvelgta į normalias išlaidas ir atsižvelgiant į tą faktą, kad paramos išmokomis bus kompensuojama tik 15,6% nuostolių, kompensacijos perviršio rizikos nėra.

(25) Remiantis aukščiau minėtomis aplinkybėmis, siūloma pagalbos priemonė atitinka Gairių 11.3 punkto reikalavimus.

4. Išvados

(26) Atsižvelgdama į aukščiau minėtas aplinkybes, Komisija daro išvadą, kad parama ūkininkams kompensuojant jų patirtus nuostolius dėl nepalankių orų sąlygų atitinka EB steigimo sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą.

(27) Jei šiame laiške yra slapta informacija, kuri neturėtų būti skelbiama, praneškite apie tai Komisijai per penkiolika darbo dienų nuo laiško gavimo. Jei Komisija negaus argumentuoto prašymo iki nurodyto laikotarpio, bus laikoma, kad Jūs sutinkate, jog būtų skelbiamas visas laiško tekstas autentiška kalba šiame interneto puslapyje: http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/state_aids/. Prašymas neskelbti konkrečios informacijos ją nurodžius turi būti siunčiamas registruotu laišku arba faksu šiuo adresu:

Europos Komisija
Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas
Direktoratas H.2
Biuras: Loi 130 5/128
B-1049 Briuselis
Fakso nr.: 0032 2 2967672

Pagarbiai,
Komisijos vardu

Mariann FISCHER BOEL
Komisijos narė